

Sygn. akt IV KK 369/17

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 21 czerwca 2018 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Wiesław Kozielewicz (przewodniczący)

SSN Kazimierz Klugiewicz (sprawozdawca)

SSN Barbara Skoczowska

Protokolant Małgorzata Gierczak

przy udziale prokuratora Prokuratury Krajowej Zbigniewa Siejbika,
w sprawie **K. M.**

skazanego z art. 157 § 1 k.k.,

po rozpoznaniu w Izbie Karnej na rozprawie

w dniu 21 czerwca 2018 r.,

kasacji, wniesionej przez Ministra Sprawiedliwości - Prokuratora Generalnego na
niekorzyść oskarżonego

od wyroku Sądu Okręgowego w T.

z dnia 13 października 2016 r., sygn. akt II Ka [...]

utrzymującego w mocy wyrok Sądu Rejonowego w T.

z dnia 25 maja 2016 r., sygn. akt II K [...],

**uchyla zaskarżony wyrok i sprawę przekazuje Sądowi
Okręgowemu w T. do ponownego rozpoznania.**

UZASADNIENIE

Wyrokiem Sądu Rejonowego w T. z dnia 25 maja 2016 r., sygn. akt II K [...], **K. M.** został uznany za winnego tego, że w dniu 12 kwietnia 2015 r. w T. poprzez zadanie pięścią uderzeń w twarz **P. M.** spowodował u niego obrażenia ciała w postaci złamania kości twarzoczaszki, tj. wieloodłamowego złamania kości nosa, przednich ścian zatok szczękowych i zatok czołowych, przy czym obrażenia te pociągnęły za sobą naruszenie prawidłowej czynności narządów ciała na okres trwający dłużej niż 7 dni, tj. popełnienia występku z art. 157 § 1 k.k., za który - przy zastosowaniu art. 58 § 3 k.k., w brzmieniu obowiązującym przed wejściem w życie ustawy z dnia 20 lutego 2015 r. o zmianie ustawy Kodeks karny oraz niektórych innych ustaw w zw. z art. 4 § 1 k.k. - wymierzona mu została kara grzywny w wysokości 50 stawek dziennych po 20 zł każda; na mocy art. 46 § 1 k.k. w brzmieniu obowiązującym we wskazanym powyżej stanie prawnym w zw. z art. 4 § 1 k.k., oskarżony został zobowiązany do zapłaty na rzecz pokrzywdzonego kwoty 4.000 zł tytułem częściowego zadośćuczynienia za doznaną krzywdę; orzeczono również w przedmiocie kosztów sądowych.

Od tego orzeczenia apelację wniósł pełnomocnik oskarżyciela posiłkowego. Wśród wielu zarzutów (błędu w ustaleniach faktycznych, obrazy przepisów postępowania) podniósł również rażącą niewspółmierność kary mającej być konsekwencją: 1) nieuwzględnienia dyrektyw jej wymiaru i uznaniu, że kara grzywny w wymiarze 50 stawek dziennych po 20 zł każda spełni cel zapobiegawczy i wychowawczy w sytuacji, gdy wysokość grzywny stanowi $\frac{1}{4}$ miesięcznego wynagrodzenia oskarżonego w sytuacji, gdy oskarżony jest osobą wielokrotnie karaną za przestępstwa z użyciem przemocy, która odbywała karę pozbawienia wolności w wymiarze 4 lat w wyniku wydania wyroku łącznego; 2) nieuwzględnienia stopnia społecznej szkodliwości czynu oraz uprzedniej karalności oskarżonego w sposób odpowiedni co spowodowało naruszenie zasady prewencji ogólnej; 3) przyjęcia, że zamiar nagły z jakim działał sprawca jest odrębną okolicznością łagodzącą w sytuacji, gdy zgodnie z art. 115 § 2 k.k. postać zamiaru jest uwzględniana przy ocenie stopnia społecznej szkodliwości czynu, który w niniejszej sprawie został oceniony jako znaczny. Autor apelacji domagał się uchylenia zaskarżonego wyroku i przekazania sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi

I instancji ewentualnie o jego zmianę w części dotyczącej orzeczenia o karze i wymierzenie oskarżonemu kary roku i 6 miesięcy pozbawienia wolności.

Sąd Okręgowy w T. wyrokiem z dnia 13 października 2016 r., sygn. akt II Ka [...], zaskarżony wyrok Sądu Rejonowego w T. z dnia 25 maja 2016 r. utrzymał w mocy oraz orzekł w przedmiocie kosztów sądowych.

Od tego orzeczenia kasację na niekorzyść skazanego wniósł w trybie art. 521 k.p.k. Minister Sprawiedliwości – Prokurator Generalny, zarzucając rażące i mające istotny wpływ na treść wyroku naruszenie przepisów prawa karnego procesowego, a mianowicie art. 433 § 2 k.p.k. w zw. z art. 457 § 3 k.p.k., polegające na zaniechaniu dokonania wszechstronnej kontroli odwoławczej oraz na nienależytym rozważeniu i ustosunkowaniu się w pisemnym uzasadnieniu orzeczenia zarówno do podniesionych w apelacji obrońcy zarzutów, jak i wspierającej je argumentacji, w następstwie czego doszło do utrzymania w mocy niezasadnego wyroku Sądu I instancji, w którym odstąpiono od przypisania oskarżonemu działania w warunkach recydywy specjalnej wielokrotnej określonej w art. 64 § 2 k.k., z jednoczesnym pominięciem tego przepisu w podstawie prawnej wymiaru kary, co w konsekwencji skutkowało również nieuzasadnionym wymierzeniem mu – przy zastosowaniu art. 58 § 3 k.k. w zw. z art. 4 § 1 k.k. – kary grzywny.

W konsekwencji Autor kasacji wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku w całości i przekazanie sprawy Sądowi II instancji do ponownego rozpoznania.

Sąd Najwyższy rozważył, co następuje.

Kasacja była oczywiście zasadna. Trafnie podniósł jej Autor, że przeprowadzona w niniejszej sprawie kontrola odwoławcza nie sprostала wymaganiom art. 433 § 2 k.p.k. i skutkowała utrzymaniem w mocy wyroku wydanego z naruszeniem art. 64 § 2 k.k.

Pozostająca w polu zainteresowania Sądu II instancji materia – poza określonymi ustawowo wyjątkami dającymi podstawę do szerszej kontroli – wytyczona została określonym w apelacji pełnomocnika oskarżyciela posiłkowego zakresem zaskarżenia, który niewątpliwie obejmował orzeczenie o karze. Nakładało to na Sąd odwoławczy obowiązek kompleksowej weryfikacji wszystkich istotnych w tej mierze okoliczności i ustaleń. W sytuacji, gdy oskarżony K. M. był osobą

karaną, ten fakt musiał zostać właściwie uwzględniony nie tylko w aspekcie dyrektyw wymienionych w art. 53 § 2 k.k., lecz również ewentualnego ustalenia lub wykluczenia działania oskarżonego w warunkach powrotu do przestępstwa (art. 64) decydującego o prawidłowej subsumpcji prawnej przypisanego mu zachowania, a przez instancję odwoławczą wnikliwie skontrolowany. Sąd *ad quem* wprowadzając nie zbagatelizował tej okoliczności wskazując, że „dodatkowo wymiar kary winien być zaostrzony z uwagi na poprzednią karalność oskarżonego”, lecz ocenił ją w niewłaściwy sposób konstatując, że „poprzednia karalność dotyczy przede wszystkim przestępstw z ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii, różnych rodzajowo od przestępstwa za jakie (oskarżony – przyp. SN) odpowiada w niniejszej sprawie”. Wyrażony powyżej pogląd był błędny i skutkował w konsekwencji niezasadnym utrzymaniem w mocy nieprawidłowego, bo wydanego z obrazą art. 64 § 2 k.k., orzeczenia Sądu Rejonowego w T.

Z danych o karalności K. M. (k. 54-55 i 104-105) wynikało, że Sąd Rejonowy w T. w dniu 15 marca 2005 r. wydał w stosunku do niego wyrok łączny, sygn. akt II K [...], obejmujący kary jednostkowe orzeczone wyrokami tego Sądu z dnia 8 listopada 2000 r., sygn. akt II K [...] oraz z dnia 29 kwietnia 2002 r., sygn. akt II K 64/01 za czyny z art. 278 § 1 i 5 k.k. art. 275 § 1 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k., art. 288 § 1 k.k., art. 226 § 1 k.k., art. 224 § 1 k.k., art. 280 § 1 k.k. oraz art. 280 § 1 k.k. w zb. z art. 157 § 1 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k., orzekając karę łączną 4 lat pozbawienia wolności, którą oskarżony odbył w okresie od 23 lipca 2005 r. do 31 stycznia 2007 r. (k. 65, 66).

Wyrokiem Sądu Okręgowego w T. z dnia 23 czerwca 2010 r., sygn. akt II K [...], K. M. skazany został z kolei za przestępstwo z art. 56 ust. 1 i 3 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii w zw. z art. 12 k.k. w zw. z art. 64 § 1 k.k. w zw. z art. 65 k.k. na karę 2 lat i 10 miesięcy pozbawienia wolności oraz za przestępstwa z art. 292 § 1 k.k. oraz art. 65 § 3 k.k.s. i art. 65 § 4 k.k.s., za co ostatecznie wymierzono mu karę łączną 3 lat i 6 miesięcy pozbawienia wolności, którą odbywał w okresie od 15 stycznia 2009 r. do 15 lipca 2012 r. (k. 14-18v, k. 13 akt SN).

Zestawienie powyższych wyroków, w tym w szczególności wydanego przy zakwalifikowaniu działania oskarżonego w warunkach art. 64 § 1 k.k., a także

okresu odbywania kary pozbawienia wolności za to przestępstwo, ze skazaniem w niniejszej sprawie obrazuje, że wszystkie przesłanki z art. 64 § 2 k.k. zostały zrealizowane. Przypisanego mu bowiem w niniejszej sprawie czynu z art. 157 § 1 k.k., a więc umyślnego przestępstwa przeciwko życiu i zdrowiu, dopuścił się w dniu 12 kwietnia 2015 r., a zatem w niespełna 3 lata po zakończeniu odbywania kary w odpowiednim rozmiarze za przestępstwo spełniające kryteria recydywy szczególnej podstawowej.

Nie budzi wątpliwości, że czyn, za który sprawca został skazany w warunkach art. 64 § 1 k.k., musi należeć do katalogu przestępstw wymienionych w art. 64 § 2 k.k. (*zob. uchwała Sądu Najwyższego z dnia 25 kwietnia 1996 r., I KZP 3/96, LEX nr 23888 oraz wyroki: np. z dnia 17 stycznia 2012 r., V KK 388/11, LEX nr 1103640, z dnia 27 lutego 2008 r., II KK 316/07, LEX nr 544681*), co wynika z interpretacji użytego w treści art. 64 § 2 k.k. zwrotu „ponownie”. Należało zatem dokonać oceny skazań w sprawie niniejszej oraz w sprawie II K [...] także w aspekcie powyższych uwarunkowań, czemu – jak stwierdzono wyżej - Sąd II instancji nie sprostał, przyjmując, że nie obejmowały one jednorodnych czynów. Tymczasem – jak słusznie spostrzegł Autor kasacji powołując się na zapatrywania wyrażone w wyroku Sądu Najwyższego z dnia 24 sierpnia 2016 r., w sprawie V KK 33/16 (*LEX nr 2107110*) – podobieństwo przestępstw w rozumieniu art. 115 § 3 k.k. oceniać należy według każdego z atakowanych nimi dóbr niezależnie od tego czy pozostaje ono głównym czy ubocznym przedmiotem ochrony. Przepisy penalizujące obrót środkami odurzającymi i innymi wskazanymi w ustawie o przeciwdziałaniu narkomani substancjami służą ochronie zdrowia publicznego (*zob. uchwała Sądu Najwyższego z 27.10.2005 r., I KZP 32/05, OSNKW 2005/11/105*), co nie oznacza, że poza przedmiotem ochrony pozostaje zdrowie pojedynczych osób jak w przypadku przestępstwa z art. 157 § 1 k.k. W takim rozumieniu porównywane na gruncie kryteriów określonych w art. 64 § 2 k.k. przestępstwa pozostawały jednorodne. K. M. będąc bowiem wcześniej skazany w warunkach określonych w art. 64 § 1 k.k., w ciągu 5 lat po odbyciu co najmniej roku kary pozbawienia wolności, ponownie popełnił umyślne przestępstwo przeciwko życiu i zdrowiu.

Powyższe oznaczało, że *in concreto* spełniony został komplet przesłanek do przypisania oskarżonemu K. M. działania w warunkach recydywy szczególnej wielokrotnej, co nie znalazło wyrazu w subsumpcji prawnej zachowania oskarżonego, a także w rozważaniach nad kształtem orzeczenia o karze. Jako, że kontrola instancyjna tego uchybienia nie skorygowała, nie zrealizowała tym samym standardów rzetelności (art. 433 § 2 k.p.k.), utrzymując w mocy wyrok wydany z obrazą powyższego przepisu. Naruszenie to z uwagi na konsekwencje cechowało się rażącym charakterem. Biorąc pod uwagę określone w art. 64 § 2 k.k. granice wymiaru kary jego wpływ na treść wyroku ocenić należało jako istotny w rozumieniu art. 523 § 1 k.p.k.

Jedynie na marginesie należy zauważyć, że przyjęciu przez Sąd Okręgowy, iż oskarżony przypisanego mu przestępstwa dopuścił się w warunkach określonych w art. 64 § 2 k.k., w niczym nie stał na przeszkodzie zakaz wyrażony w art. 434 § 1 k.p.k., skoro środek odwoławczy został wniesiony na niekorzyść oskarżonego, a wskazane powyżej uchybienie zostało w nim podniesione. Wprawdzie w apelacji tak ten zarzut nie został wprost określony, ale przecież omawiane uchybienie zostało wyartykułowane poprzez wskazanie, że oskarżony jest osobą wielokrotnie karaną za przestępstwa z użyciem przemocy i która odbywała karę pozbawienia wolności. Niewłaściwe określenie, czy też nazwanie zarzutu, może co najwyżej świadczyć o profesjonalizmie autora środka odwoławczego, ale nie pozbawia tego środka skuteczności, skoro istotne jest tylko to, czy zasadnie wskazano na zaistniałe w zaskarżonym orzeczeniu uchybienie.

W tym stanie rzeczy koniecznym okazało się zatem uchylenie zaskarżonego kasacją wyroku Sądu Okręgowego w T. i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania w postępowaniu odwoławczym, w toku którego zostaną uwzględnione wyrażone powyżej zapatrywania i które będzie czyniło zadość ustawowym obowiązkom (art. 433 § 2 k.p.k., art. 457 § 3 k.p.k.).